

تهیه و تنظیم: ناصر ایران نژاد - مدیر عامل شرکت جیران پوشش

تحلیلی از شرایط فعلی صنایع نساجی ایران

از آنجایی که نگارنده به لحاظ تجربه هم در زمینه تولید و هم در زمینه تجارت صنعت نساجی فعالیت نموده و بنا به تجربه خود از مشکلات هر دو بخش آگاهی نسبی را دارد و ضمناً به دلیل علاقه خود به تولید و حمایت از تولید داخلی نظرات خود را به شرح آتی بیان می‌نمایم.

بنابراین تأکید نگارنده به اهمیت هر دو مورد تولید و تجارت در صنعت نساجی بوده و این دو مورد را جزء لاینفک از همدیگر می‌دانم و تضعیف هر کدام از دو مورد را به بهانه حمایت از دیگری مقرون به صلاح نمی‌دانم. ضمناً از جهت تجارت در حوزه صنعت نساجی منظور نگارنده عبارت است از مواد اولیه مورد نیاز صنعت نساجی، ماشین آلات و لوازم یدکی خط تولید و هر آنچه که لازمه تبدیل این مواد به محصول نهایی می‌باشد جهت رفع نیاز مصرف کننده.

راه حل پیشنهادی با مفروض دانستن مطلب زیر ارایه می‌شود:

الف- دولت حقیقتاً و واقعاً تمایلی به افزایش نرخ ارز نداشته و ناخواسته گرفتار چنین شرایطی شده است. زیرا اگر فرض دیگری غیر از صورت فوق را دست‌مایه تحلیل خود قرار دهیم این تحلیل بلاوجه خواهد بود و باید از منظری دیگر به تحلیل دیگری روی آورد، بنابراین فرض خواهیم کرد که گزاره فوق صحیح می‌باشد.

ب- راه‌حل پیشنهادی ناظر بر شرایط فعلی است که امیدواریم این شرایط ناگوار موقتی بوده و سریعاً مرتفع گردند.

پ- به علت مشکلات سال‌های گذشته در صنعت نساجی

و عدم رفع آنها بنا به هر دلیلی و بروز مشکلات جدید حاد فعلی، این صنعت گرفتار وضعیت بحرانی شده است.

برخی از مشکلات صنعت نساجی در حال حاضر که در بخش تولید با توجه به افزایش شدید نرخ ارز:

- ۱- عدم دسترسی به مواد اولیه با قیمت مناسب
- ۲- عدم تأمین لوازم و قطعات و ماشین آلات به علت تحریم و افزایش نرخ ارز
- ۳- افزایش هزینه‌های جانبی خط تولید و نیز تحمیل افزایش قیمت ارز به این هزینه‌ها که در گذشته نیز افزایشی زیاد داشته‌اند و در حال حاضر به نقطه اوج خود رسیده است.

۴- عدم دسترسی به سرمایه اولیه جهت استمرار تولید و تقلیل سرمایه ریالی به یک سوم در حال حاضر سوالات چهارگانه فوق‌الذکر به شرح زیر مورد بررسی قرار می‌گیرند:

با توجه به افزایش شدید نرخ ارز و نیز عدم تکافوی تولیدات داخلی جهت رفع نیازهای صنعت نساجی تولید کننده با سرمایه اولیه خود در حال حاضر تنها قادر به تأمین یک سوم مواد اولیه خود می‌باشد.

یعنی به طور مثال در سال گذشته قیمت نخ صدرصد پنبه رینگ- شانه- واکس وارداتی دارای قیمت معادل ۷۵۰۰۰ تا ۷۷۰۰۰ ریال بوده است در حالیکه امروز قیمت این نخ در بازار نزدیک به ۱۱۵۰۰۰ ریال تا ۱۲۰،۰۰۰ ریال

می‌باشد. با توجه به این که مصرف کننده به علت شرایط پایدار بازار قادر به خرید به صورت مدت‌دار از تولید کننده یا فروشنده بود که در حال حاضر به دلیل عدم ثبات نرخ ارز این امکان برای وی وجود ندارد.

ضمناً به علت شرایط بوجود آمده تولیدکنندگان داخلی نیز به علت زیان انباشته سال‌های گذشته به ناچار یا به اراده خود جهت جبران زیان‌های گذشته و مقابله با بحران پیش رو با افزایش قیمت کالای خود و نیز در برخی موارد با کاهش کیفیت خود به علت تقاضای خرید بیشتر شرایط خود را به مصرف کنندگان مواد اولیه تحمیل می‌نمایند.

همین نسبت در زمینه لوازم یدکی خط تولید فنی با شدت بیشتری وجود دارد. به طور مثال یک ماشین بافندگی گردباف برای بافت ۳۰ تا ۵۰ تن پارچه نیازمند ۳۵۰۰ عدد سوزن بافت می‌باشد. قیمت هر عدد سوزن بافندگی به صورت تقریبی و متوسط برای سوزن‌های کره‌ای یا تایوانی در حال حاضر با احتساب دلار به نرخ ۳۵۰۰۰ ریال و هزینه‌های گمرکی عبارت است از:

ریال $۹۸۰۰,۰۰۰ = ۳۵,۰۰۰ \times ۲۸۰$ (هر هزار عدد سوزن به دلار)

به علاوه هزینه‌های گمرکی قیمت هر عدد سوزن نزدیک به ۱۱,۰۰۰ ریال خواهد بود.

ریال $۳۸,۵۰۰,۰۰۰ = ۳۵,۰۰۰ \times ۱۱,۰۰۰$ یعنی جهت بافت هر کیلو گرم پارچه هزینه‌ای در حدود ۱۰۰۰ ریال از محل استهلاک سوزن به هزینه‌های بافت باید محاسبه شود. در حالی که این رقم در سال گذشته جهت بافت هر کیلوگرم پارچه چیزی در حدود ۴۰۰ ریال بوده است.

چنانچه همین مورد را بر مبنای سوزن آلمانی مورد محاسبه قرار دهیم قیمت استهلاکی سوزن در حال حاضر جهت هر کیلوگرم با نرخ یورو ۴۴,۰۰۰ ریالی عبارت خواهد بود جهت هر کیلوگرم ۲۵۰۰۰ ریال با

پ - نقش دولت در حمایت از صنعت نساجی در شرایط فعلی

حال با آن پیش‌فرض گفته شده ابتدای مقاله، سیاست‌هایی را که باعث حل برخی از مشکلات فعلی ناشی از افزایش نرخ ارز می‌گردد، می‌توان به صورت خلاصه به شرح زیر ذکر کرد؛ زیرا قطعاً دولت توانایی انجام امور زیر را دارد:

- ۱- تجدید نظر در اولویت بندی مواد اولیه و لوازم یدکی و ماشین آلات خط تولیدی صنعت نساجی
- ۲- کاهش نرخ ارز رقابتی و در دسترس بودن استفاده از آن به جهت مواد اولیه به صورت فراگیر نه به صورت رانت
- ۳- تسریع در روند ثبت سفارش کالا و تقلیل بوروکراسی موجود
- ۴- دستور به بانک‌های عامل دایر بر پذیرفتن حداقل ۵۰ درصد مبلغ خرید کالا
- ۵- اتخاذ مکانیسمی جهت حصول اطمینان از خرید کالا و به قیمت واقعی کالا در مورد واردات
- ۶- تجدید نظر در تعرفه‌های مواد اولیه و تقلیل آن به جهت کاهش قیمت تمام شده مواد اولیه (به طور مثال در زمینه نخ نایلون که دارای تعرفه ای ۶۰ درصدی است قیمت تمام شده کالا جهت مصرف کننده با افزایش بسیاری همراه است)
- ۷- کاهش قیمت انرژی و سوخت مصرفی اعم از برق ...
- ۸- کاهش میزان مالیات واحدهای تولیدی
- ۹- معافیت از پرداخت مالیات واحدهای تولیدی اعم از خرد و متوسط و بزرگ بحران زده در شرف توقف حداقل برای سال جاری و سال آینده
- البته موارد دیگری نیز می‌توان به این موارد اضافه نمود، با تأکید بر این نکته که موارد فوق الذکر در توان دولت می‌باشد و این موارد کاملاً میسر و ممکن الحصول می‌باشد
- در خاتمه در مورد نقش و وظیفه اداره کل نساجی و تشکل‌های مربوطه را نیز می‌توان به صورت زیر احصاء نمود:
- از آنجایی که معمولاً پیگیری مشکلات حادث شده چنانچه از طرف تشکل‌های رسمی باشد نتیجه بهتری در پی خواهد داشت و این تشکل‌ها، لابی بهتری برای پیشبرد امور می‌باشند بنابراین تقویت این تشکل‌ها و ارتباط تنگاتنگ این تشکل‌ها با دست اندرکاران این صنعت به تسریع حل مشکلات می‌انجامد و چنانچه فعالین حوزه صنعت نساجی بپذیرند که در مواقع مشکلات و بروز آن از هر ناحیه ای چنانچه مشکل را از این کانال‌ها پیگیری نمایند؛ منافع آنها بهتر تأمین خواهد شد طبعاً این تشکل‌ها محل مراجعه و اقبال بیشتری خواهند بود.

هر سه مورد از استطاعت چنین وارد کننده ای خارج می‌باشد طبیعتاً با کاهش واردات مواد اولیه، قیمت کالا در بازار داخلی نیز رو به افزایش بیشتری خواهد گذاشت.

۲- در صورتی که وارد کننده بخواهد از طریق سیستم بانکی با ارز رقابتی کالا وارد نماید باید موارد زیر را طی نماید:

- * کالاهای خود را از چند کشور محدود خریداری نماید.
- * منتظر اولویت بندی بماند.
- * نرخ ارز رقابتی که با هزینه های جانبی آن رقمی در حدود ۲۷،۰۰۰ ریال خواهد بود به ازاء هر دلار را مورد محاسبه خود قرار دهد.
- * فروشنده‌ای متناسب با خرید خود پیدا نماید که حاضر به انجام معامله به این صورت باشد.
- * تشریفات اداری مربوطه را طی نماید
- * مبلغ خرید کالا را به صورت صددرصد به علاوه ۲۰ درصد یا در برخی موارد ۳۵ درصد حسب تشخیص بانک عامل به عنوان تضمین تحویل برگ سبز گمرکی تأمین نماید
- با توجه به اینکه از زمان خرید تا تحویل کالا معمولاً در مورد مواد اولیه به طور متوسط ۲ تا ۳ ماه فاصله می‌باشد این مبلغ در بانک عامل بلو که می‌گردد. بنابراین وارد کننده با احتساب زمان خواب سرمایه خود با نرخ بانکی یا عرف بازار می‌بایستی هزینه تمام شده کالای خود را محاسبه نماید
- به علاوه در صورتی که مثلاً خرید از هند باشد، معمولاً فروشندگان هندی با بی انصافی و سوءاستفاده از موقعیت برابری نرخ دلار را با رویه که معمولاً خرید در سیستم بانکی به صورت (ارز کشور فروشنده) رویه می‌باشد رعایت نکرده و گاه تا ۱۰ درصد به قیمت رویه می‌افزایند که منجر به افزایش قیمت تمام شده و تحمیل به مصرف کننده مواد اولیه میشود.
- مشکلات ناشی از تفسیر گمرک و اتخاذ تصمیم بر اساس همان تفسیر غلط در هنگام ترخیص کالا علیرغم روشن بودن تعرفه‌ها:
- به طور مثال حسب کتاب مقررات واردات کالا تعرفه نخ لاکرا (پلی اورتان) مورد مصرف در صنعت بافت به تصریح تعرفه های شماره های ۵۴۰۲۴۹۱۰ - ۵۴۰۲۵۹۱۰ - ۵۴۰۲۶۹۱۰ - ۵۴۰۴۱۹۱۰ بر اساس ۴ درصد مبناء محاسبه می‌باشد؛ در حالیکه گمرک با تفسیر به رای خود و عدم توجه به کارشناسی و آزمایشگاه مبناء بر اساس ۲۰ درصد گذارده و گاه حتی وارد کننده را به علت عدم درج به زعم گمرک صحیح کد تعرفه جریمه می‌نماید.
- این قبیل برخوردهای سلیقه‌ای غیر کارشناسی و گاه مغرضانه باعث صدمه به روند صحیح واردات کالا گردیده و در نهایت به زیان این صنعت می‌باشد.

احتساب کیفیت برتر سوزن آلمانی. به هر دو مورد مواد اولیه و لوازم استهلاکی موارد زیر را چنانچه علاوه نماییم:

افزایش هزینه تولید به علت قیمت انرژی مورد مصرف، افزایش خدمات تکمیل و رنگرزی، دستمزد، بیمه، هزینه حمل و نقل، تقلیل قدرت خرید مصرف کننده و... متوجه خواهیم شد که چرا در حال حاضر واحدهای کوچکتر تولیدی که در معرض آسیب پذیری بیشتری هستند و کثرت بیشتری نیز دارند در لبه توقف و تعطیلی قرار گرفته‌اند.

به همین علت تولید کنندگان کوچک و بنگاه‌های تولیدی متوسط نه تنها قادر به صادرات کالا نیستند بلکه به علت کاهش قدرت خرید مصرف کننده داخلی نیز حوزه فروش داخلی محدودی در اختیار دارند که هر روز دامنه آن با کاهش بیشتری مواجه می‌شود.

ب - مشکلات صنعت نساجی در حوزه واردات مواد اولیه و لوازم یدکی صنعت نساجی

با توجه به شرایط فعلی برخی از مشکلات وارد کنندگان به شرح و دو شکل زیر قابل بررسی است:

- ۱- خرید به صورت آزاد بر مبنای دلار یا بازار آزاد
- ۲- خرید از طریق سیستم بانکی با ارز ترجیحی با اولویت بندی جدید
- چنانچه وارد کنندهای تصمیم به ورود مواد اولیه نساجی داشته باشد در صورت تأمین ارز بر مبنای قیمت بازار آزاد باید ریسک‌های زیر را بپذیرد.
- ۱- افت یا کاهش قیمت نرخ ارز به صورت آبی به علت عدم ثبات نرخ ارز
- ۲- ریسک انجام معامله به صورت پرداخت نقدی به فروشنده خارجی بدون در اختیار داشتن اهرم‌های کنترلی معلمه
- ۳- کشش بازار داخلی در صورت عرضه کالای وارداتی با قیمت های زمان تحویل کالا و ورود کالا به بازار
- توضیح این مطلب ضروری است که وارد کنندگان مواد اولیه صنعت نساجی اغلب در هر دو حوزه تجارت و صنعت فعال بوده و خدمات اغلب آنها و همکاری آنها با مصرف کنندگان مواد اولیه روابط تنگاتنگی بر اساس همکاری و تعاون (البته حساب برخی از آنها و افراد نوظهور از افراد مورد احترام این صنعت جدا می‌باشد) بوده است و مع التاسف به علت شرایط حادث شده پاره ای از این افراد به علت مشکلات موجود در حال ترک این عرصه و ورود به عرصه های دیگر مطمئن فعالیت هستند که این نیز صدمه‌ای به صنعت نساجی است زیرا با ترک این عرصه از طرف این افراد سرمایه در گردش صنعت نساجی خود به خود به حوزه دیگری منتقل خواهد شد.
- با عنایت به موارد سه گانه فوق الذکر از آنجایی که کنترل